# ДОСЛІДЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ФАКТОРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Олександр НЕСІН

*Донецький інститут внутрішніх справ МВС України*

Професійна діяльність є соціальною сферою, у якій людина реалізує свої найважливіші інтереси, здібності й потреби. Однак далеко не будь-яка трудова діяльність дає змогу повною мірою розкривати й реалізувати їх, що і викликає різне ставлення до своїх службових обов'язків з боку працюючих.

Метою проведеного нами дослідження було вивчення привабливості різних службових служб і посад у сфері правоохоронних органів для випускників вищих навчальних закладів МВС України у взаємозв'язку з їх ціннісними орієнтаціями. Вирішення цієї задачі важливе для цілеспрямованого формування професійних ціннісних орієнтацій курсантів у навчально-виховному процесі спеціальних навчальних закладів, зміни шкали престижу різних посад у системі ОВС, що, в кінцевому результаті, впливає на розподіл і закріплення кадрового потенціалу.

Наміри випускників навчальних закладів МВС працювати в тій чи іншій правоохоронній службі виявлялися нами непрямим способом, через з'ясування привабливості для них найбільш розповсюджених посад і специфіки службової діяльності. Привабливість професійної діяльності, звичайно, не завжди свідчить про вибір випускників. Проте показник привабливості є важливим у визначенні відношення до професії і по ньому з достатньою надійністю можна судити про реальну мотивацію випускників (Сургучев В.О.,1984 і ін.).

Привабливість різних посад оцінювалася курсантами і слухачами випускних курсів Донецького інституту внутрішніх справ МВС України відповідно до їхніх уявлень про ідеальну професію. В анкеті було задане питання: "Різні посади в системі ОВС по-різному відповідають вимогам, які Ви висуваєте до ідеальної професії. Відзначте, якою мірою, на Вашу думку, можливості цих окремих посад відповідають Вашому розумінню ідеальної професії".

Про відношення випускників ДІВС до різних посад можна судити за даними, що наведені у таблиці 1.

Опитуванням були охоплені випускники п'ятого курсу ДІВС, що одержали кваліфікацію юрист-фахівець за фахом "Правознавство" - (n = 129), та третього курсу, що одержали кваліфікацію юрист-молодший фахівець, за фахом "Правоохоронна діяльність" - (n = 90) та за фахом "Експерт-криміналіст"- (n = 15).

Звертає на себе увагу той факт, що шкала привабливості розглянутих посад для випускників усіх факультетів має велику довжину розмаху, що дорівнює 0,87 бала за п'ятибальною шкалою оцінки: від 3,44 бала - середня оцінка посади інспектора кримінального розшуку (КР), до 2,57 бала - середня оцінка посади інспектора служби охорони громадського порядку (ОГП). Узагальнені результати опитування показали, що у порядку зменшення найбільш привабливими стали посади інспектора КР, інспектора підрозділів організованої боротьби з організованою злочинністю (УБОЗ), інспектора підрозділів економічної служби боротьби зі злочинністю у сфері економіки (ГСБЕЗ) і слідчого, а посади експерта-криміналіста, дільничного інспектора, викладача навчальних закладів МВС, інспектора служби ОГП - замикають шкалу привабливості (див. таблицю 2).

*Таблиця 1*

**Відношення випускників ДІВС до оцінки привабливості різних посаду системі ОВС**

| Групи посад | Міра відповідності посади поняттю *ідеальної професії* (у балах) | | | | **Середній показник** ( у балах) |
|---|---|---|---|---|---|
| | Повністю відповідає (4 бала) | В загалі відповідає (3 бала) | Скоріше ні, ніж так (2 бала) | Повністю не відповідає (1 бал) | |
| **Інспектор КР** | 147 | 55 | 27 | 10 | 3,44 |
| Інспектор УБОЗ | 128 | 67 | 25 | 17 | 3,33 |
| Інспектор ГСБЕЗ | 122 | 70 | 53 | 17 | 3,27 |
| Дільничної інспектор | 86 | 64 | 42 | 42 | 2,7 |
| Інспектор служби ОГБ | 71 | 70 | 48 | 42 | 2,57 |
| Слідчий | 68 | 67 | 50 | 28 | 2,94 |
| Експерт-криміналіст | 76 | 59 | 52 | 48 | 2,8 |
| Викладач навчальних закладів МВС | 79 | 57 | 47 | 62 | 2,66 |

*Таблиця*

**Відношення випускників різних факультетів до посад у системі ОВС**

| Групи посад | Фахівці-правознавці | Мол. фахівці-правоохоронна діяльність | Мол. фахівці-криміналісти |
|---|---|---|---|
| ***Інспектор КР*** | 3,29 | 3,95 | 3,07 |
| Інспектор УБОЗ | 3,22 | 3,56 | 3,2 |
| Інспектор ГСБЕЗ | 3,19 | 3,48 | 3,13 |
| Дільничний інспектор | 3,05 | 2,57 | 2,47 |
| Інспектор ОГБ | 2,98 | 2,32 | 2,53 |
| Слідчий | 3,06 | 2,88 | 2,87 |
| Експерт-криміналіст | 2,95 | 2,27 | 3,2 |
| Викладач | 2,95 | 2,55 | 2,47 |

Дані УМВС України в Донецькій області про кадрові переміщення по цих посад за період 1996 – 2001 рр. підтверджують виявлену тенденцію. Для визначен факторів, що обумовлюють місцеположення посади за шкалою привабливості, на

було проведене дослідження ціннісних орієнтацій випускників стосовно майбутньої професійної діяльності. На першому етапі дослідження були виявлені ціннісні ознаки професійної діяльності, які були розподілені на п'ять груп:

1. Ті, що зв'язані із самовираженням індивіда в професійній діяльності.
2. Ті, що характеризують комфортність умов на робочому місці.
3. Ті, що характеризують соціальний аспект професійної діяльності.
4. Ті, що характеризують працю як засіб задоволення матеріально-побутових та інших потреб.
5. Інші особливості професійної діяльності, що перетворилися в цінності.

Відповідно до позначених груп, на підставі експертної оцінки й наступного ранжирування показників, було виділено п'ять видів ціннісних орієнтацій: на професійну самореалізацію; на комфортні умови праці; на соціальні фактори; на матеріальні фактори; а також орієнтації, що не пов'язані з трудовою діяльністю.

З проведеного опитування виявилася й загальна характеристика (у балах) ціннісних орієнтацій випускників ДІВС у 2001 році:

- Орієнтація на професійну самореалізацію - 3,29
- Орієнтація на комфортні умови - 3,35
- Орієнтація на соціальні фактори - 3,28
- Орієнтація на матеріальну забезпеченість - 3,64
- Орієнтація, що не пов'язана з працею - 3,4

Аналіз отриманих даних показує, що домінуюче положення серед випускників ДІВС займає орієнтація на матеріальну забезпеченість, потім на фактори, що не пов'язані з трудовою діяльністю, орієнтацію на комфортні умови праці, а замикає ієрархію ціннісних орієнтацій - орієнтація на професійну самореалізацію та орієнтація на соціальний фактор. Слід зазначити, що характер ціннісних орієнтацій випускників вузів різних профілів, за результатами досліджень, що проведені раніше (В.А.Сургучев,1984; Ю.Зарін 1997 та ін.), має таку ієрархію, що значно відрізняється від отриманої нами, а саме на професійну самореалізацію, на комфортні умови, на соціальні фактори, на матеріальну забезпеченість, а потім уже на фактори, що не мають трудової спрямованості.

Якщо врахувати ті обставини, що вплив ціннісних орієнтацій на привабливість посад опосередкується її об'єктивними характеристиками, що укладають у себе можливості реалізації цих ціннісних орієнтацій, то можна зробити висновок про те, що з підвищенням положення посади на шкалі привабливості поліпшуються й об'єктивні можливості цих посад щодо реалізації домінуючого виду ціннісних орієнтацій.

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. Професійна мотивація особистості виникає як безпосередня форма прояснення об'єктивних цінностей професії, власних інтересів і потреб, і, як такий вона виступає в якості активного елементу керування діяльністю людини.
2. Найбільший вплив на привабливість посад у досліджуваний проміжок часу мають ціннісні орієнтації, що пов'язані з матеріальною забезпеченістю, орієнтації, пов'язані з працею й орієнтації на комфортність умов праці.
3. Відсутність зв'язку між ціннісними орієнтаціями й привабливістю посад указує на низький рівень професійної обізнаності, що отримана випускниками, не підкріплюється відповідними умовами практичної діяльності на цих посадах. Тому, для підвищення привабливості розглянутих посад необхідно, поряд з усуненням визначеного розриву

внутрішніх зв'язків, здійснювати удосконалювання навчально-виховного процесу спеціальних вузах МВС з урахуванням соціальної і державної потреби в підготовц фахівців конкретного профілю й кваліфікації.

---

## THE RESEARCH OF THE SUBJECTIVE FACTORS OF PROFESSIONAL MOTIVEATION OF THE GRADUATES OF EDUCATIONAL INSTITUTION OF POLICE

Alekandr NESIN

*Donetsk Institute of internal Affairs MCF of Ukraine*

The results of an experimental research of motives of a professional choice and preference of the cadets of educational institutions of police previous to work distribution their device o work are submitted in the article. Their rating prestige of chosen posts in police and the importanc of motives induced them are determined in quantitative data in the research.

---

## URZĄDZENIE POMIAROWE DO BADANIA I ANALIZY PARAMETRÓW MOTORYCZNYCH KOŃCZYN CZŁOWIEKA

Jacek STODÓŁKA, Juliusz MIGASIEWICZ

*Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu*

### Wprowadzenie

*Działalność ruchowa człowieka jest niezmiernie różnorodna. Jego aktywność ruchowa (motoryczność) można scharakteryzować głównie w oparciu o zewnętrzne parametry ruchu zbadanie wewnętrznych mechanizmów organizmu. O tak rozumianej motoryczności pisz* m. in. Demel, Skład (1976), Osiński (1985), Raczek (1987), czy Wolański, Parizkova (19

Ruch można wykonać za sprawą mięśni, które wykazują określone właściwości. D właściwości tych zaliczymy między innymi siłę mięśniową. Wiele czynności ruchowy człowieka, szczególnie w sporcie ma dynamiczny charakter. Stąd dużą wartość przy się do badań możliwości siłowych człowieka w warunkach dynamicznych. Żeby sprost wymaganiom potrzeba ścisłej współpracy specjalistów z wielu dziedzin naukowych zastosowania odpowiednich metod i urządzeń pomiarowych (Bober 1988).

Niniejsza praca ma na celu przedstawienie urządzenie badawcze do pomiaru p siły mięśniowej i szybkości ruchów w funkcjach czasu i kąta określającego biomech układ sił. Zestaw pomiarowy dostosowany jest do współczesnych wymogów pro rejestracji i analizy parametrów dynamicznych czynności ruchowych człowieka. Dod aspektem pracy jest zaprezentowanie zakresu możliwości badawczych wymienione pomiarowego. Autorami macierzystego urządzenia badawczego parametrów moto kończyn człowieka są: E. Ziobro, Z. Nowacki, E. Jaskólski (1976). Należy nad wymienione urządzenie uzyskało patent w 1978 roku ( E. Ziobro, Z. Nowacki, E. Ja